

ΟΔΗΓΙΑ 96/10/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Μαρτίου 1996

περί τροποποιήσεως της οδηγίας 89/647/ΕΟΚ καθόσον αφορά την εκ μέρους των αρμόδιων αρχών αναγνώριση του συμβατικού συμψηφισμού

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 57 παράγραφος 2,

τη πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽²⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Νομοματικού Ιδρύματος⁽³⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 189 Β της συνθήκης⁽⁴⁾,

Εκτιμώντας:

ότι το παράρτημα II της οδηγίας 89/647/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με το συντελεστή φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων⁽⁵⁾, ρυθμίζει τη μεταχείριση των εκτός ισολογισμού στοιχείων, που σχετίζονται με τα επιτόκια και τις τιμές συναλλάγματος, κατά τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων που επιβάλλονται στα πιστωτικά ιδρύματα·

ότι, προς εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, και ιδίως των ίσων όρων ανταγωνισμού, τα κράτη μέλη επιδιώκουν την εκ μέρους των αρμόδιων αρχών τους ομοιόμορφη αξιολόγηση των συμφωνιών περί συμβατικού συμψηφισμού·

ότι η παρούσα οδηγία λαμβάνει υπόψη τις εργασίες ενός διεθνούς πλαισίου τραπεζικών εποπτικών αρχών σχετικά με την αναγνώριση του διμερούς συμψηφισμού από τις αρχές αυτές, και ιδίως με τη δυνατότητα υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για ορισμένες συναλλαγές βάσει ενός καθαρού και όχι ενός ακαθάριστου ποσού, υπό τον όρον ότι υπάρχουν νομικά δεσμευτικές συμφωνίες που εξασφαλίζουν ότι ο σχετικός πιστωτικός κίνδυνος περιορίζεται στο καθαρό αυτό ποσό·

ότι οι κανόνες που προβλέπονται για την αναγνώριση του συμψηφισμού από τις εποπτικές αρχές σε ένα ευρύτερο διεθνές επίπεδο θα καταστήσουν δυνατή τη μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων που επιβάλλονται σε ασκούντα διεθνή δραστηριότητα πιστωτικά ιδρύματα και ομίλους πιστωτικών ιδρυμάτων, εντός μεγάλου αριθμού τρίτων χωρών των οποίων τα πιστωτικά ιδρύματα ανταγωνίζονται τα κοινοτικά πιστωτικά ιδρύματα·

ότι μόνον η τροποποίηση της οδηγίας 89/647/ΕΟΚ μπορεί να παράσχει στα πιστωτικά ιδρύματα των κρατών μελών αντίστοιχη δυνατότητα αναγνώρισης του διμερούς συμψηφισμού από τις εποπτικές αρχές και να τους εξασφαλίσει κατ' αυτόν τον τρόπο ισότιμους όρους ανταγωνισμού· ότι εν λόγω κανόνες είναι καλά σταθμισμένοι και κατάλληλοι για την ενίσχυση της εφαρμογής των μέτρων προληπτικής εποπτείας στα πιστωτικά ιδρύματα·

ότι οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να μερμινούν ώστε ο υπολογισμός των πρόσθετων ποσών να γίνεται βάσει των πραγματικών και όχι των φαινομενικών πλασματικών ποσών·

ότι, ενόψει των ανωτέρω, η παρούσα οδηγία είναι σύμφωνη με την αρχή της επικουρικότητας, διότι η επίτευξη του σκοπού της είναι δυνατή μόνο με εναρμονισμένη τροποποίηση της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Το παράρτημα II της οδηγίας 89/647/ΕΟΚ αντικαθίσταται από το παράρτημα της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 2

Το άρθρο 1 δεν θίγει την εκ μέρους των εποπτικών αρχών αναγνώριση των διμερών συμβάσεων ανανέωσης οφειλής που έχουν συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων οι οποίες είναι αναγκαίες για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 3

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για τη συμμόρφωσή τους προς την παρούσα οδηγία μετά την έναρξη ισχύος της και το αργότερο στις 30 Ιουνίου 1996. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους.

(¹) ΕΕ αριθ. C 142 της 25. 5. 1994, σ. 8 και ΕΕ αριθ. C 165 της 1. 7. 1995, σ. 6.

(²) ΕΕ αριθ. C 393 της 31. 12. 1994, σ. 30.

(³) Γνώμη που διατυπώθηκε στις 16 Ιανουαρίου 1995 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα).

(⁴) Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 1995 (ΕΕ αριθ. C 56 της 6. 3. 1995, σ. 79), κοινή θέση του Συμβουλίου της 5ης Σεπτεμβρίου 1995 (ΕΕ αριθ. C 288 της 30. 10. 1995, σ. 30) και απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1995 (ΕΕ αριθ. C 17 της 22. 1. 1996). (Απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 1996).

(⁵) ΕΕ αριθ. L 386 της 30. 12. 1989, σ. 14. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 95/15/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ αριθ. L 125 της 8. 6. 1995, σ. 23).

Οι λεπτομερείς διατάξεις για την αναφορά αυτή καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιαστών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 4

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 5

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 21 Μαρτίου 1996.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

K. HÄNSCH

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. GAMBINO

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΙ ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ

Τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν, με την έγκριση των εποπτικών αρχών τους, να επιλέξουν μία από τις μεθόδους που περιγράφονται κατωτέρω, για τον υπολογισμό των κινδύνων που σχετίζονται με τις απαριθμούμενες στο παράρτημα III συναλλαγές. Εξαιρούνται οι συμβάσεις επιτοκίου και τιμών συναλλάγματος που έχουν συναφθεί σε αναγνωρισμένα χρηματιστήρια, στα οποία οι συμβάσεις αυτές υπόκεινται καθημερινά σε υποχρεωτικά όρια καλύψματος (daily margin requirements), καθώς και οι συμβάσεις τιμών συναλλάγματος με αρχική διάρκεια 14 ημερολογιακών ημερών ή μικρότερη.

2. ΜΕΘΟΔΟΙ

Μέθοδος 1: μέθοδος της αποτίμησης βάσει των τρεχουσών τιμών της αγοράς (mark-to-market)

Στάδιο α): το τρέχον κόστος αντικατάστασης όλων των συμβάσεων με θετική αξία υπολογίζεται βάσει των τρεχουσών (αγοραίων) τιμών των συμβάσεων.

Στάδιο β): για τον υπολογισμό του ενδεχόμενου μελλοντικού πιστωτικού ανοίγματος⁽¹⁾, τα ονομαστικά (πλασματικά) ποσά των συμβάσεων ή οι αξίες των υποκείμενων μέσων πολλαπλασιάζονται με τα ακόλουθα ποσοστά:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Εναπομένουσα διάρκεια	Συμβάσεις επιτοκίου	Συμβάσεις τιμών συναλλάγματος
Ένα έτος ή μικρότερη	0 %	1 %
Πάνω από ένα έτος	0,5 %	5 %

Στάδιο γ): το άθροισμα του τρέχοντος κόστους αντικατάστασης και του ενδεχόμενου μελλοντικού πιστωτικού ανοίγματος πολλαπλασιάζεται με τον κατ' άρθρο 6 συντελεστή στάθμισης κινδύνου του οικείου αντισυμβαλλόμενου.

Μέθοδος 2: μέθοδος του “αρχικού ανοίγματος” (original exposure)

Στάδιο α): το ονομαστικό (πλασματικό) ποσό κάθε σύμβασης πολλαπλασιάζεται με τα ακόλουθα ποσοστά:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Αρχική διάρκεια ⁽¹⁾	Συμβάσεις επιτοκίου	Συμβάσεις τιμών συναλλάγματος
Ένα έτος ή μικρότερη	0,5 %	2 %
Πάνω από ένα έτος αλλά όχι μεγαλύτερη από δύο έτη	1 %	5 %
Για κάθε επιπλέον έτος	1 %	3 %

⁽¹⁾ Στην περίπτωση των συμβάσεων επιτοκίου, τα πιστωτικά ιδρύματα, εάν συμφωνήσουν και οι αρμόδιες αρχές, μπορούν να επιλέξουν είτε την αρχική είτε την εναπομένουσα διάρκεια.

Στάδιο β): το αρχικό άνοιγμα που υπολογίζεται κατ' αυτό τον τρόπο πολλαπλασιάζεται με τον κατ' άρθρο 6 συντελεστή στάθμισης κινδύνου των οικείων αντισυμβαλλόμενων.

⁽¹⁾ Εκτός από τις συμβάσεις “κυμαινόμενου/κυμαινόμενου επιτοκίου” στο ίδιο νόμισμα για τις οποίες υπολογίζεται μόνο το τρέχον κόστος αντικατάστασης.

3. ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ (ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ ΟΦΕΙΛΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ)

α) Μορφές συμψηφισμού που μπορούν να αναγνωρισθούν από τις αρμόδιες αρχές

Για τους σκοπούς του παρόντος σημείου 3, "αντισυμβαλλόμενος" είναι ο φορέας (συμπεριλαμβανομένων και των φυσικών προσώπων), που έχει ικανότητα σύναψης συμφωνίας περί συμβατικού συμψηφισμού.

Οι αρμόδιες αρχές είναι δυνατόν να αναγνωρίζουν ως στοιχεία ελάττωσης του κινδύνου τα ακόλουθα είδη συμβατικού συμψηφισμού:

- i) διμερείς συμβάσεις ανανέωσης οφειλής μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και ενός αντισυμβαλλομένου του, βάσει των οποίων οι εκατέρωθεν απαιτήσεις και υποχρεώσεις συγχωνεύονται αυτομάτως, έτσι ώστε η ανανέωση αυτή να καταλήγει σε ένα και μόνο καθαρό ποσό, οσάκις εφαρμόζεται ανανέωση, και συνεπώς γεννάται νέα νομικά δεσμευτική και ενιαία σύμβαση δια της οποίας αποσβέννυνται οι προϋπάρχουσες συμβάσεις,
- ii) άλλες διμερείς συμφωνίες συμψηφισμού μεταξύ του πιστωτικού ιδρύματος και του αντισυμβαλλομένου του.

β) Προϋποθέσεις αναγνώρισης

Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να αναγνωρίζουν το συμβατικό συμψηφισμό ως στοιχείο ελάττωσης του κινδύνου, μόνον εάν συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- i) το πιστωτικό ίδρυμα έχει συνάψει με τον αντισυμβαλλόμενο του σύμβαση συμψηφισμού η οποία γεννά μια ενιαία νομική υποχρέωση περιέχουσα το σύνολο των καλυπτομένων συναλλαγών ούτως ώστε, στην περίπτωση που ο αντισυμβαλλόμενος δεν εκπληρώσει την παροχή είτε λόγω αδυναμίας είτε λόγω πτωχεύσεως ή εκκαθαρίσεως ή άλλων ανάλογων περιστάσεων, το πιστωτικό ίδρυμα να έχει δικαίωμα να λάβει ή υποχρέωση να καταβάλει μόνο το καθαρό αλγεβρικό άθροισμα των αγοραίων αξιών στις οποίες αποτιμώνται οι καλυπτόμενες επί μέρους συναλλαγές,
- ii) το πιστωτικό ίδρυμα έχει θέσει υπόψη των αρμοδίων αρχών γραπτές και αιτιολογημένες νομικές γνωμοδοτήσεις ούτως ώστε, αν υπάρξει νομική αμφισβήτηση, τα αρμόδια δικαστήρια και οι αρμόδιες διοικητικές αρχές να βρουν, στις περιπτώσεις τις περιγραφόμενες στο σημείο i), ότι οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις του πιστωτικού ιδρύματος, θα περιορισθούν στο καθαρό άθροισμα, κατά τα οριζόμενα στο σημείο i), σύμφωνα με:
 - το δίκαιο του κράτους στο οποίο έχει συσταθεί ο αντισυμβαλλόμενος και, στην περίπτωση που συμμετέχει αλλοδαπό υποκατάστημα μιας εταιρείας, και σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους στο οποίο ευρίσκεται το υποκατάστημα,
 - το δίκαιο που διέπει κάθε επί μέρους καλυπτόμενη από τη σύμβαση συμψηφισμού συναλλαγή και
 - το δίκαιο που διέπει καθεμία από τις συμβάσεις ή συμφωνίες που απαιτούνται για την πραγματοποίηση του συμβατικού συμψηφισμού,
- iii) το πιστωτικό ίδρυμα έχει καθιερώσει διαδικασίες που εξασφαλίζουν ότι η εγκυρότης του συμβατικού συμψηφισμού εξακριβώνεται διαρκώς με γνώμονα τις εκάστοτε αλλαγές της οικείας νομοθεσίας.

Οι αρμόδιες αρχές, αφού ζητήσουν τη γνώμη άλλων εμπλεκόμενων αρμοδίων αρχών, εφόσον απαιτείται, πρέπει να βεβαιωθούν ότι ο συμβατικός συμψηφισμός είναι έγκυρος σύμφωνα με το δίκαιο καθεμίας από τις χώρες που έχουν εν προκειμένω δικαιοδοσία. Εάν κάποια αρμόδια αρχή δεν βεβαιωθεί σχετικά, η συμφωνία περί συμβατικού συμψηφισμού δεν αναγνωρίζεται ως παράγοντας ελάττωσης του κινδύνου για κανέναν από τους συμβαλλομένους.

Οι αρμόδιες αρχές μπορεί να δεχθούν αιτιολογημένες νομικές γνωμοδοτήσεις για κατηγορίες συμβατικού συμψηφισμού.

Συμβάσεις περιέχουσες ρήτρα, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται στο συμβαλλόμενο τον εκπληρώνοντα τις υποχρεώσεις του να προβαίνει σε περιορισμένες μόνο καταβολές ή σε καμία καταβολή προς την περιουσία του περιελθόντος σε αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου, ακόμα και αν ο τελευταίος είναι καθαρός πιστωτής (ρήτρα υπαναχώρησης ή walkaway clause), δεν αναγνωρίζονται ως στοιχεία ελάττωσης του κινδύνου.

γ) Αποτελέσματα της αναγνώρισης

i) Συμβάσεις ανανέωσης οφειλής

Επιτρέπεται η στάθμιση των ενιαίων καθαρών ποσών που καθορίζονται από τις συμβάσεις ανανέωσης οφειλής αντί των μεικτών ποσών. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την πρώτη μέθοδο:

- κατά το στάδιο α): το τρέχον κόστος αντικατάστασης και
- κατά το στάδιο β): τα ονομαστικά (πλασματικά) ποσά των συμβάσεων ή οι αξίες των υποκείμενων μέσων,

μπορούν να υπολογισθούν λαμβανομένης υπόψη της σύμβασης ανανέωσης. Αν εφαρμοσθεί η δεύτερη μέθοδος, στο στάδιο α) για τον υπολογισμό του ονομαστικού (πλασματικού) ποσού μπορεί να ληφθεί υπόψη η σύμβαση ανανέωσης οφειλής. Ισχύουν τα ποσοστά του πίνακα 2.

ii) Άλλες συμφωνίες συμψηφισμού

Σύμφωνα με τη μέθοδο 1, κατά το στάδιο α), το τρέχον κόστος αντικατάστασης των συμβάσεων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση συμψηφισμού μπορεί να υπολογισθεί λαμβανομένου υπόψη του τρέχοντος υποθετικού καθαρού κόστους αντικατάστασης το οποίο ορίζεται στη συμφωνία. Κατά το στάδιο β) τα ενιαία καθαρά ποσά μπορούν να λαμβάνονται υπόψη μόνο προκειμένου περί προθεσμιακών συμβάσεων συναλλάγματος και άλλων παρεμφερών συμβάσεων, στις οποίες το ονομαστικό (πλασματικό) κεφάλαιο ισοδυναμεί με ταμιακές ροές, και τα ποσά προς είσπραξη ή πληρωμή καθίστανται ληξιπρόθεσμα την αυτή ημερομηνία αξίας και για το αυτό νόμισμα.

Σύμφωνα με τη μέθοδο 2, κατά το στάδιο α):

- προκειμένου περί προθεσμιακών συμβάσεων συναλλάγματος και άλλων παρεμφερών συμβάσεων, στις οποίες το ονομαστικό (πλασματικό) κεφάλαιο ισοδυναμεί με ταμιακές ροές, οσάκις τα ποσά προς είσπραξη ή πληρωμή καθίστανται ληξιπρόθεσμα την αυτή ημερομηνία αξίας και για το αυτό νόμισμα, το ονομαστικό (πλασματικό) κεφάλαιο μπορεί να υπολογισθεί λαμβανομένης υπόψη της συμφωνίας συμψηφισμού· για όλες αυτές τις συμβάσεις ισχύει ο πίνακας 2.
- προκειμένου περί οιασδήποτε άλλων συμβάσεων συμπεριλαμβανομένων σε συμφωνία συμψηφισμού, τα εφαρμοστέα ποσοστά, δυνατόν να ελαττωθούν κατά τα εκτιθέμενα στον πίνακα 3:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αρχική διάρκεια ⁽¹⁾	Συμβάσεις επιτοκίου	Συμβάσεις τιμών συναλλάγματος
Ένα έτος ή μικρότερη	0,35 %	1,50 %
Πάνω από ένα έτος αλλά όχι μεγαλύτερη από δύο έτη	0,75 %	3,75 %
Για κάθε επιπλέον έτος	0,75 %	2,25 %

(¹) Στην περίπτωση των συμβάσεων επιτοκίου τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν, με την έγκριση των αρμόδιων αρχών, να επιλέξουν είτε την αρχική είτε την εναπομένουσα διάρκεια.»